

NAVs bedriftsundersøkelse 2008

Av: JOHANNES SØRBØ

SAMMENDRAG OG HOVEDFUNN

NAV gjennomfører en bedriftsundersøkelse hver vår. Spørsmålene i undersøkelsen avdekker bedriftenes sysselsettingsforventninger for det kommende året, og om bedriftene har rekrutteringsproblem i dag.

Årets bedriftsundersøkelse viser fortsatt rekordstor optimisme blant bedriftene. Det er omtrent like stor andel bedrifter som venter sysselsettingsvekst i år som ett år tidligere. Sysselsettingsveksten ble rekordstor i 2007, og var spesielt sterk mot slutten av året. Som i fjor er optimismen størst blant bedriftene innen eiendomsdrift og forretningsmessig tjenesteyting, fulgt av bergverksdrift og utvinning av olje og gass og bygg og anlegg. Innen offentlig sektor og deler av industrien er forventningene noe lavere enn de var i fjor, mens forventningene har steget innen varehandel og kraft- og vannforsyning. Resultatene indikerer at vi vil få en fortsatt sterk sysselsettingsvekst i året som kommer.

Bedriftene i Oslo og Rogaland er de mest optimistiske i landet, og generelt er sysselsettingsforventningene noe høyere i storbyfylkene enn i resten av landet. Bedriftene i Finnmark, Hedmark, Oppland og Sogn og Fjordane har lavere sysselsettingsforventninger enn resten av landet.

I årets undersøkelse svarer 38 prosent av bedriftene at de har rekrutteringsproblem, en økning på tre prosentpoeng fra i fjor. Når bedriftene blir spurt om rekrutteringsproblemen er så alvorlige at de medfører at bedriften har færre ansatte enn den ellers ville hatt, svarer 21 prosent at dette er tilfelle. Rekrutteringsproblemen har aldri før vært så store siden vi startet vår bedriftsundersøkelse i 1998.

Bedriftene oppgir å mangle til sammen 98 800 personer, en økning på 10 500 sammenlignet med i fjor. Det er innen helse og sosialtjenester det har vært størst vekst i mangelen, men hele offentlig sektor opplever økte rekrutteringsproblem i årets undersøkelse. Også innen varehandel og hotell- og restaurantnæringen har det vært en klar vekst i mangelen på arbeidskraft. Innen eiendomsdrift og forretningsmessig tjenesteyting, bygg og anlegg og i industrien er mangelen uendret eller noe lavere enn i fjorårets undersøkelse. Det er likevel fortsatt disse næringene som mangler flest personer i årets bedriftsundersøkelse.

Bedriftene melder om spesielt stor mangel på faglærte arbeidere innen industri og bygg og anlegg. Det er også stor mangel på ulike typer ingeniører og sivilingeniører, og en økende mangel på omsorgsarbeidere og hjelpepleiere i årets bedriftsundersøkelse.

OM NAVS BEDRIFTSUNDERSØKELSE

Formålet med bedriftsundersøkelsen er at den skal gi inn-sikt i etterspørselssiden på arbeidsmarkedet, og samtidig kunne si noe om næringslivets og offentlige etaters behov for ulike typer arbeidskraft i den nærmeste framtid. Denne kunnskapen bidrar til at NAV kan yte bedre service overfor arbeidssøkere og arbeidsgivere. Også for allmennheten og andre beslutningstakere gir NAVs bedriftsundersøkelse nyttig informasjon om eventuelle tilpasningsproblemer på arbeidsmarkedet.

I NAVs bedriftsundersøkelse svarte 14 000 virksomheter, noe som ga en svarprosent på 72. Undersøkelsen ble gjennomført i tidsrommet fra begynnelsen av februar til slutten av mars 2008.

Det stilles i alt seks spørsmål i undersøkelsen. Spørsmålene avdekker virksomhetenes anslag på antall ansatte om ett år i forhold til i dag, hvilke næringsgrupper

Yrker og næringer

Vi vil presentere en del resultater for yrker og næringer. Det er viktig å merke seg at inndelingen i yrker og næringer bygger på forskjellige klassifiseringsprinsipper. Næring viser hva slags produksjon som hovedsakelig foregår i virksomheten, mens yrkesbetegnelsen viser hva slags arbeidsoppgaver som tilfaller en sysselsatt. Innenfor den enkelte næring vil det finnes et bredt spekter av yrker.

som venter særlig stor etterspørsel etter arbeidskraft, og om virksomheten i dag har rekrutteringsproblem innenfor spesifikke yrker. For mer om metoden som benyttes i NAVs bedriftsundersøkelse, se det metodiske vedlegget.

NAV's sysselsettingsbarometer

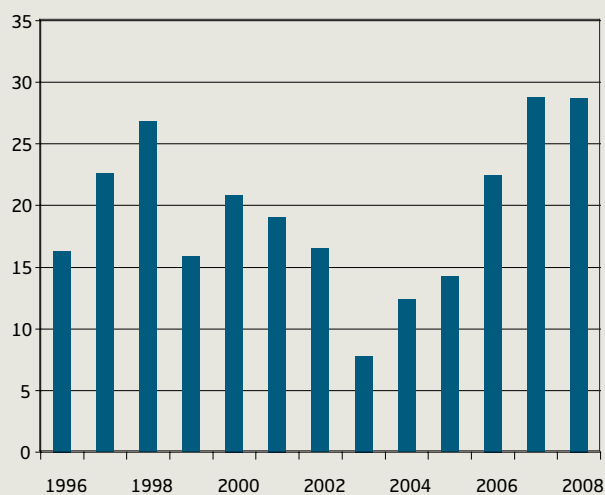
Arbeids- og velferdsdirektoratet utarbeider et sysselsettingsbarometer basert på resultatene fra undersøkelsen. Tallverdien i sysselsettingsbarometeret viser nettoøkningen, og er differansen mellom prosentvis andel bedrifter som oppgir at de forventer vekst i sysselsettingen og prosentvis andel bedrifter som forventer nedgang. Dette gir en indikasjon på virksomhetenes optimisme det kommende året. En høy verdi på sysselsettingsbarometeret er et tegn på stor etterspørsel etter arbeidskraft.

Sysselsettingsbarometeret bygger på bedriftenes vurderinger av den forventede størrelsen på arbeidsstokken i det kommende året. På bakgrunn av bedriftenes anslag er besvarelsene sortert etter andel bedrifter som forventer økning, nedgang og uendret sysselsetting om ett år. Barometerets tallgrunnlag er derfor ikke påvirket av hvor mange personer en eventuell endring i sysselsettingen summerer seg til.

Rekrutteringsproblem har en viss effekt på sysselsettingsbarometeret. På bakgrunn av erfaring fra tidligere bedriftsundersøkelser vet vi at bedriftene ikke tar tilstrekkelig hensyn til begrensninger på tilbudssiden i arbeidsmarkedet. Dette kan påvirke realisert sysselsetting.

Figur 1:

NAV's sysselsettingsbarometer. Nettoøkning. Utvikling fra 1996 til 2008.

KILDE: NAVS BEDRIFTSUNDERSØKELSE

SYSSELSETTINGEN DET KOMMENDE ÅRET

Norge har de siste årene vært inne i en høykonjunktur med rekordsterk vekst i sysselsettingen og en svært lav arbeidsledighet. I bedriftsundersøkelsen har oppgangskonjunktoren vist seg ved stadig økende sysselsettingsforventninger. I 2003 forventet 21 prosent av bedriftene økt sysselsetting

det kommende året, mens 13 prosent ventet nedgang. I fjorårets undersøkelse var de tilsvarende andelenes 36 og 7 prosent.

Etter fjorårets undersøkelse tok sysselsettingsveksten seg ytterligere opp, og var spesielt sterk mot slutten av 2007. De siste månedene har imidlertid utviklingen på arbeidsmarkedet vært noe svakere. Innen bygg og anlegg og industri har arbeidsledigheten økt noe de siste månedene, justert for vanlige sesongsvingninger, og det ser nå ut til at bunnpunktet er nådd og at arbeidsledigheten er i ferd med å flate ut.

I årets undersøkelse oppgir 36 prosent av bedriftene at de venter økt bemanning det kommende året. Nettoøkningen er i år på 29 prosent, noe som er samme nivået som i fjor. Dette tilsier at etterspørselen etter arbeidskraft vil holde seg høy også i tiden som kommer.

Tabell 1:

Bedriftenes fremtidige sysselsettingsforventninger i prosent.

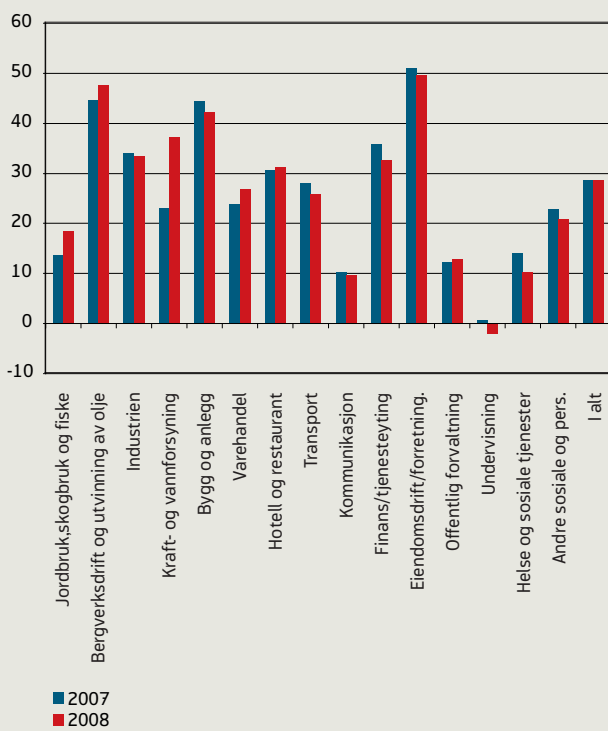
	Økende	Uendret	Nedgang	Netto økning
1996	30,1	56,1	13,8	16,3
1997	33,6	55,4	11,0	22,6
1998	35,9	55,0	9,1	26,8
1999	26,0	63,9	10,1	15,9
2000	30,7	59,4	9,8	20,9
2001	28,5	62,1	9,4	19,0
2002	26,3	64,0	9,7	16,5
2003	21,2	65,4	13,4	7,8
2004	24,2	63,9	11,9	12,4
2005	24,4	65,5	10,2	14,2
2006	30,5	61,5	8,0	22,5
2007	35,9	57,1	7,1	28,8
2008	36,1	56,5	7,4	28,7

KILDE: NAVS BEDRIFTSUNDERSØKELSE

Lavere forventninger innen offentlig sektor

Innenfor offentlig sektor har sysselsettingsforventningene tradisjonelt vært lave. De siste par årene har imidlertid optimismen økt også innen denne sektoren. I år ser det ut til at denne trenden er brutt. Størst er optimismen innen offentlig forvaltning hvor nettoøkningen er på 13 prosent, som er omtrent som i fjorårets undersøkelse. Innen undervisning, helse og sosiale tjenester og andre personlige og sosiale tjenester er derimot forventningene lavere enn de var i fjorårets undersøkelse. Nedgangen i forventningene innen offentlig sektor kan henge sammen med det økte

Figur 2:
NAVs sysselsettingsbarometer. Resultater fordelt på næringer. I prosent.

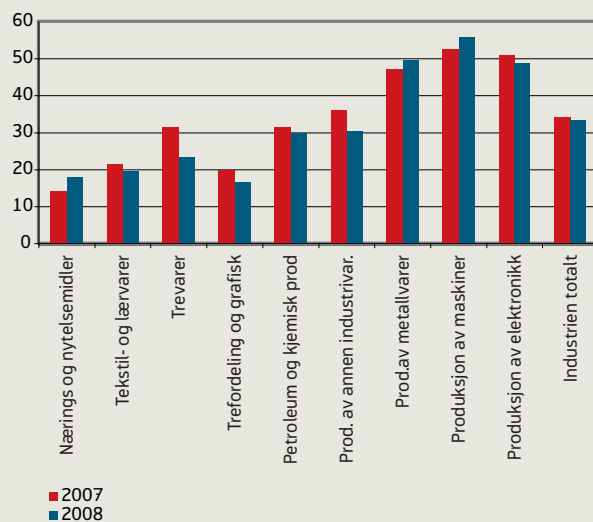
rentenivået, som sammen med en høyere lønnsvekst, gjør at kommunene nå opplever en betydelig vekst i utgiftene.

Industrien venter flere sysselsatte

Industrien har nå opplevd økt sysselsetting hvert år siden bunnen i 2004. En kraftig økning i oljerelaterte investeringer, sammen med lav rente og internasjonal konjunkturoppgang har gitt en høy vekst i industriproduksjonen i denne perioden. Anslagene for oljeinvesteringene tyder på at disse vil bli rekordhøye i 2008. Samtidig ser det nå ut til at vi står overfor en svak internasjonal konjunkturedgang og en sterkere kronekurs som følge av økt rentedifferanse mellom Norge og utlandet.

Optimismen er likevel fortsatt stor. Som i fjorårets undersøkelse, forventer 41 prosent av bedriftene økt sysselsetting det kommende året, mens kun 7 prosent venter redusert sysselsetting. Det er imidlertid stor forskjell på de ulike undergruppene i industrien, og forskjellene har forsterket seg i årets undersøkelse sammenlignet med fjorårets. Som vi ser av figur 3, er det innen produksjon av maskiner og produksjon av metallvarer at optimismen er størst. Her forventer over halvparten av bedriftene sysselsettingsvekst, mens henholdsvis tre og fem prosent venter

Figur 3:
NAVs sysselsettingsbarometer. Resultater fordelt på undergrupper i industrien. I prosent.

nedgang. Utsikter til fortsatt høye oljeinvesteringer samt de høye metallprisene er trolig årsaken til den store optimismen innen disse næringsgruppene.

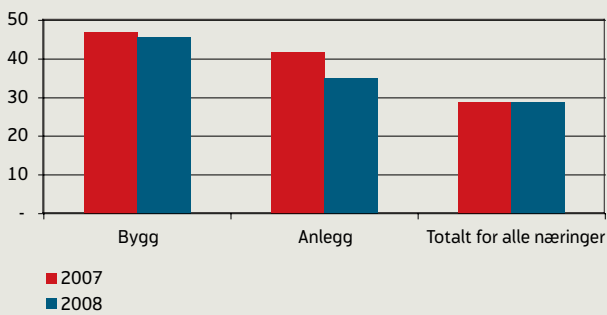
Innen produksjon av trevarer, trefordeling og grafisk industri, samt produksjon av andre industrivarer, er forventningene i årets undersøkelse lavere enn de var i fjor. Dette er bedrifter som i liten grad drar nytte av de høye oljeinvesteringene, men som derimot vil merke et økt kostnadsnivå i form av høyere lønnsutgifter, høyere rentenivå og sterkere kronekurs. Selv om forventningene er noe lavere i deler av industrien i årets undersøkelse enn i fjorårets, venter alle undergruppene innenfor industrien en fortsatt vekst i sysselsettingen.

Fortsatt stor optimisme innen bygg og anlegg

Det har de siste årene vært en sterk vekst i både boligprisene og boliginvesteringene. Det siste halve året har imidlertid boligprisene flatet ut, samtidig som det har vært en klar nedgang i antall igangsatte boliger. Til gjengjeld har det vært en sterk vekst i tilgangen på nye næringsbygg gjennom hele 2007. Den totale omsetningen for bedriftene innen bygge- og anleggsnæringen ble også rekordhøy i 2007, og sysselsettingsveksten var på hele 8 prosent fra 2006 til 2007.

I årets bedriftsundersøkelse er virksomhetene i byggenæringene like optimistiske som de var i fjorårets undersøkelse. Over halvparten av bedriftene venter økt sysselsetting det neste året, mens kun seks prosent venter å ha færre sysselsatte om ett år enn det de har i dag. Også innen

Figur 4:
NAV's sysselsetningsbarometer. Resultater innen bygg og anlegg.

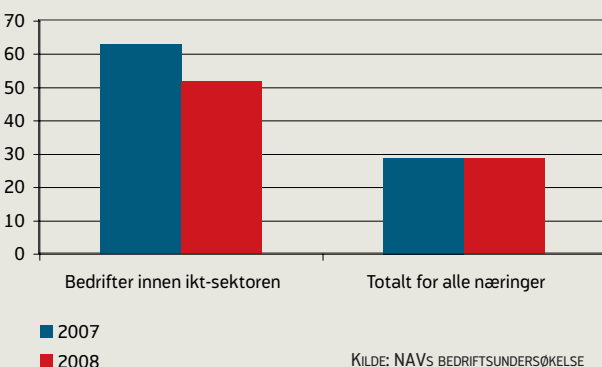
KILDE: NAVS BEDRIFTSUNDERSØKELSE

anleggsnæringen er optimismen stor, og fire av ti bedrifter venter økt sysselsetting.

Stort behov for arbeidskraft innen IKT-sektoren

Bedriftene innen IKT-sektoren er svært konjunkturfølsomme. Mens perioden 2001-2003 var preget av nedbemanning og konkurser har årene etter dette vært preget av stor optimisme og økende aktivitet. Etter rekordhøye forventninger i fjorårets undersøkelse, hvor over 6 av 10 bedrifter ventet økt sysselsetting, er resultatet fra årets undersøkelse på samme nivå som i 2006.

Figur 5:
NAV's sysselsetningsbarometer. Resultater innenfor IKT.

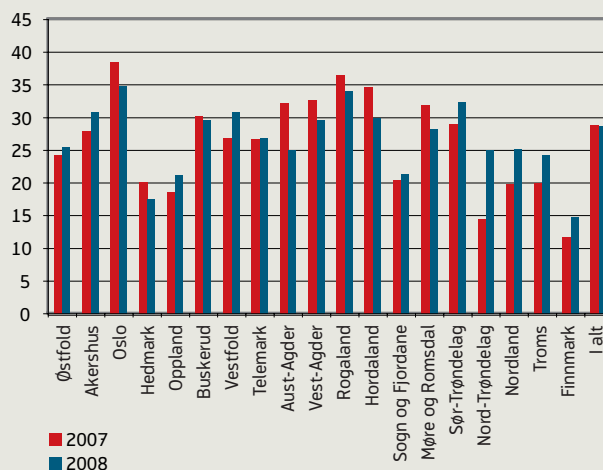

KILDE: NAVS BEDRIFTSUNDERSØKELSE

IKT-sektoren

IKT-bedriftene tilhører undergrupper av næringene produksjon av elektronikk, varehandel, kommunikasjon og eienomsdrift/forretningsmessig tjenesteyting. IKT-sektoren er derfor ikke representert i figur 2. Definisjonen av IKT-sektoren er i tråd med Statistisk sentralbyrås IKT-statistikk.

Figur 6:
NAV's sysselsetningsbarometer. Fylkesfordelte resultater i prosent.

KILDE: NAVS BEDRIFTSUNDERSØKELSE

Størst optimisme i Oslo og Rogaland

Tall fra Statistisk Sentralbyrås arbeidskraftsundersøkelser viser at sysselsettingen var på rekordsterke 81 000 fra 2006 til 2007. Størst var veksten i Akershus og Rogaland, fulgt av Nord-Trøndelag og Vestfold. Det er også bedriftene i Nord-Trøndelag, Nordland og Vestfold som har oppjustert sine forventninger mest i forhold til fjorårets undersøkelse. Til tross for en liten nedgang fra fjoråret, er det bedriftene i Oslo og Rogaland som er de mest optimistiske, mens bedriftene i Finnmark og Hedmark er de minst optimistiske i landet.

MANGEL PÅ ARBEIDSKRAFT

I bedriftsundersøkelsen ber vi bedriftene om å besvare om de har rekrutteringsproblem. I år svarte 38 prosent av bedriftene at de har slike problem, en oppgang på tre prosentpoeng fra i fjor. Andelen bedrifter med rekrutteringsproblem er dermed på samme nivå som ved slutten av forrige høykonjunktur, men fortsatt litt lavere enn i 1998 da 39 prosent av bedriftene svarte at de hadde rekrutteringsproblem.

Bedriftene med rekrutteringsproblem bes om å oppgi om de har færre ansatte enn de ellers ville hatt, og i så fall hvor mange dette gjelder. Dette defineres som alvorlige rekrutteringsproblem. For hele landet svarer 21 prosent av bedriftene at de har slike alvorlige rekrutteringsproblem, en andel som er fire prosentpoeng høyere enn fjorårets resultat.

Tabell 2:

Andelen bedrifter som har rekrutteringsproblem. Herav andelen med alvorlige rekrutteringsproblem. I prosent.

	Ja	Herav alvorlig
1998	39	18
1999	33	15
2000	36	16
2001	33	15
2002	31	13
2003	22	8
2004	20	8
2005	19	8
2006	24	12
2007	35	17
2008	38	21

KILDE: NAVS BEDRIFTSUNDERSØKELSE

På bakgrunn av bedriftenes besvarelser har Arbeids- og velferdsdirektoratet estimert mangelen på arbeidskraft våren 2008 til 98 800 personer. I tilsvarende periode i 2007 summerte mangelen seg til 88 300 personer.

Mangel på arbeidskraft - Definisjon

For å kartlegge omfanget av bedriftenes rekrutteringsproblem er det nyttig å måle mangel på arbeidskraft i antall personer. Mangel på arbeidskraft blir i NAVs bedriftsundersøkelse definert av en sekvens bestående av i alt tre spørsmål. Bedriften blir bedt om 1) å besvare om den har rekrutteringsproblem. Dersom svaret er positivt bes bedriften om 2) å oppgi om rekrutteringsproblemen er av en slik karakter at antall ansatte er lavere enn det ellers ville vært. Bedriften bes deretter om 3) å oppgi hvor mange personer dette omfatter, og innenfor hvilke yrker. Mangel på arbeidskraft hos den enkelte bedriften blir definert som antall personer bedriften velger å oppgi i det siste spørsmålet.

I undersøkelsen blir bedriftene også bedt om å oppgi sysselsettingsbehovet i fremtiden. Dette gir oss et anslag på fremtidig etterspørsel etter arbeidskraft, i motsetning til spørsmålet som avdekker mangel på arbeidskraft som kartlegger et øyeblikksbilde. Disse to forholdene på arbeidsmarkedet knytter seg derfor til to forskjellige tidsfaser, noe som i seg selv kan bidra til at bedriftenes optimisme og rekrutteringsproblem kan komme i utakt.

REKRUTTERINGSPROBLEM FORDELT PÅ NÆRINGER

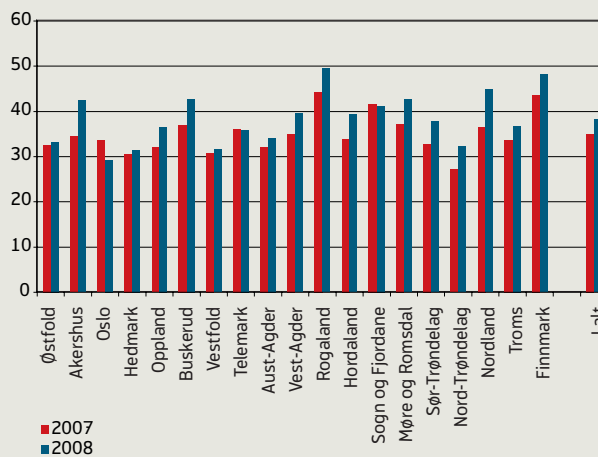
Målt i antall personer, har rekrutteringsproblemen slått ulikt ut i forskjellige næringer. Størst økning har det vært innenfor helse og sosiale tjenester, hvor det i år mangler 10 400 personer. Mangelen er likevel størst innen eiendomsdrift og forretningsmessig tjenesteyting, hvor det mangler 25 700 personer. Generelt har det vært en klar vekst i mangelen innen offentlig sektor, men sett i forhold til sysselsettingen er mangelen her fortsatt moderat. Innen privat sektor ser vi nå en mer blandet utvikling. For næringer som varehandel og hotell og restaurant har det vært en klar økning i mangelen, mens mangelen på arbeidskraft innen industri, bygg og anlegg og innen eiendomsdrift og forretningsmessig tjenesteyting er uendret eller noe lavere enn i fjorårets undersøkelse.

Målt i antall personer, er mangelen på arbeidskraft er størst i Rogaland, Akershus og Oslo. Sett i forhold til sysselsettingen, er derimot rekrutteringsproblemen størst i Finnmark, Rogaland og Akershus. Det er innen bygge- og anleggsnæringen, eiendomsdrift og forretningsmessig tjenesteyting, samt helse og sosialtjenester at det er størst rekrutteringsproblem i de siste tre fylkene. I Rogaland og Akershus er det også en betydelig mangel innenfor varehandel.

Ettersom NAVs bedriftsundersøkelse er en utvalgsundersøkelse, vil det være usikkerhet knyttet til estimatene på mangel. Usikkerheten kan variere fra næring til næring, og fylke til fylke. I det metodiske vedlegget presenteres størrelsen på usikkerheten.

Figur 7.

Andel bedrifter med rekrutteringsproblem fordelt på fylke. I prosent.

KILDE: NAVS BEDRIFTSUNDERSØKELSE

Andelen bedrifter med rekrutteringsproblem

Figur 7 viser at rekrutteringsproblemerne har tiltatt i alle fylkene bortsett fra Oslo, Telemark og Sogn og Fjordane. Rogaland og Finnmark er fylkene med størst andel bedrifter med rekrutteringsproblem, henholdsvis 49 og 48 prosent av bedriftene i disse fylkene oppgir at de har rekrutteringsproblem. Andelen bedrifter med rekrutteringsproblem er lavest i Oslo (29 %) og Hedmark (31 %).

Tabell 3 viser at mangelen på arbeidskraft er størst i Rogaland (14 100) og Akershus (13 500). Akershus er også det fylket hvor det har vært sterkest vekst i mangelen på arbeidskraft det siste året, med en økning på 2 500 personer. Også i Nordland har det vært en sterk vekst i mangelen på arbeidskraft.

Andelen bedrifter som har alvorlige rekrutteringsproblem har økt sterkt de siste tre årene, og er nå på sitt høyeste nivå noensinne. Spesielt sterk har veksten vært i Rogaland og Akershus, hvor henholdsvis 31 og 26 prosent av bedriftene oppgir at de har alvorlige rekrutteringsproblem i årets undersøkelse. I Nord-Trøndelag og Hedmark er andelen bedrifter med alvorlige rekrutteringsproblem noe lavere enn i resten av landet.

Stramhetsindikatoren

Stramhetsindikatoren er forholdstallet mellom antall personer som virksomhetene mangler og antall personer som er sysselsatt. Et høyt forholdstall indikerer et stramt arbeidsmarked, noe som isolert sett indikerer et problem med å rekruttere arbeidskraft til virksomhetene.

Det presenteres to stramhetsindikatorer. Én for tabeller som beskriver yrker (STYRK) og én for tabeller som beskriver næringsgrupper (NACE). I begge stramhetsindikatorer er antall personer virksomhetene mangler (telleren) basert på resultater fra NAVs bedriftsundersøkelse 2008. Sysselsettingstallene (nevneren) for yrkesgrupperinger er hentet fra Statistisk sentralbyrås arbeidskraftundersøkelser. Siste tilgjengelige sysselsettingstall er fra 2007. For næringsgrupperinger er kilden for sysselsettingstallene Enhetsregisteret. Når det gjelder sysselsetting på regionsnivå er totaltallene hentet fra Statistisk sentralbyrås arbeidskraftundersøkelser.

Tabell 3.

Estimert mangel på arbeidskraft fordelt på fylker.

	Mangel på arbeidskraft i antall personer		NAVs stramhetsindikator		Prosentvis andel bedrifter med alvorlige rekrutteringsproblem	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008
Østfold	4 100	3 100	3,4	2,8	15	17
Akershus	11 000	13 500	4,1	6,0	17	26
Oslo	11 600	13 000	3,9	3,2	18	17
Hedmark	2 300	3 000	2,7	3,9	14	15
Oppland	1 700	2 600	1,8	3,5	13	17
Buskerud	3 700	4 900	3,0	4,4	17	23
Vestfold	2 400	3 500	2,2	3,7	15	18
Telemark	2 100	2 800	2,6	3,9	16	17
Aust-Agder	1 500	1 500	2,9	3,5	18	19
Vest-Agder	3 100	3 600	4,0	4,7	19	22
Rogaland	15 700	14 100	7,6	6,3	22	31
Hordaland	9 500	10 000	4,1	4,5	19	23
Sogn og Fjordane	1 700	2 300	3,2	4,7	17	22
Møre og Romsdal	5 200	5 900	4,1	5,2	21	24
Sør-Trøndelag	3 600	4 000	2,5	2,9	15	18
Nord-Trøndelag	1 200	1 500	2,0	2,7	13	14
Nordland	3 100	4 800	2,8	4,8	15	21
Troms	3 200	2 400	4,1	3,4	15	17
Finnmark	1 500	2 300	4,4	7,3	19	24
I alt	88 300	98 800	3,8	4,0	17	21

KILDE: NAVS BEDRIFTSUNDERSØKELSE

Utvalgte næringer

Jordbruk, skogbruk og fiske

Bedriftene innen jordbruk, skogbruk og fiske melder i år om en mangel på 2 900 personer, en økning på 1 000 personer fra i fjor. Rekrutteringsproblemene er størst i Rogaland, Akershus, Hedmark og Hordaland.

Industrien

Industribedriftene mangler 10 000 personer i følge årets bedriftsundersøkelse. Mangelen er dermed på samme nivå som i fjorårets undersøkelse. Det er størst mangel på arbeidskraft innen produksjon av maskiner og produksjon av metallvarer, hvor det mangler henholdsvis 4 800 og 1 900 personer. Mangelen i denne delen av industrien er dermed noe lavere enn den var i fjorårets undersøkelse. Det er i Rogaland, Hordaland og Møre og Romsdal at mangelen på arbeidskraft er størst.

Den høye arbeidsinnvandringen fra de nye EU-landene har begrenset rekrutteringsproblemene i industrien i høykonjunkturen vi har vært inne i de siste årene. Tall fra Utlendingsdirektoratet viser at det i 2007 ble gitt 77 700 arbeidstillatelser til borgere fra de nye EU-landene. Av disse gikk 16 prosent til bedrifter i industrien og 31 prosent til bedrifter innen bygg og anlegg. I tillegg gikk 20 prosent til bedrifter som driver med utleie av arbeidskraft, og det er grunn til å tro at mange av disse personene ble leid ut til industribedrifter og bygge- og anleggsbedrifter.

Bygge- og anlegg

Bygge- og anleggsnæringen har det strammeste arbeidsmarkedet, målt ved NAVs stramhetsindikator. Bedriftene innenfor denne næringen mangler nå 17 500 personer, som er noe lavere enn i fjorårets undersøkelse. I 2007 hadde det imidlertid vært en sterk økning i mangelen fra 2006. Arbeidsledigheten var svært lav og synkende, mens tilgangen på ledige stillinger var på et svært høyt nivå og fortsatt stigende. Mangelen på arbeidskraft var dermed stigende da vi gjennomførte vår bedriftsundersøkelse i fjor. Mot slutten av 2007 og hittil i 2008 har derimot arbeidsledigheten innen bygg og anlegg steget svakt, mens tilgangen på ledige stillinger er på vei ned. Dette tyder på at vi kan ha nådd et vendepunkt innen bygg og anlegg og at mangelen på arbeidskraft trolig er på vei ned.

Varehandel

Varehandel har i årets undersøkelse en mangel på 11 300 personer, en økning på 3 200 personer fra i fjor. Høykonjunkturen vi har hatt de siste årene har gitt lav arbeidsledighet og en rekordhøy sysselsetting, noe som igjen har gitt økt kjøpekraft og økt varekonsum. Dette gjør at etterspørselen etter arbeidskraft øker også innenfor varehandel, og en økende andel av bedriftene opplever nå rekrutteringsproblem. Sett i forhold til sysselsettingen, er

rekrutteringsproblemene i denne næringen likevel fortsatt lavere enn gjennomsnittet.

Hotell og restaurant

Rekrutteringsproblemene innen hotell- og restaurantnæringen er økende. I årets bedriftsundersøkelse mangler bedriftene 3 900 personer, en økning på 1 300 fra i fjor. Yrkesoversikten viser at det er mangel på både kokker, hovmestere, servitører, bartendere og kjøkkenassistenter.

Transport

Innen transportnæringen er mangelen i årets bedriftsundersøkelse uendret fra i fjor, det vil si at det er en mangel på 6 800 personer. Mangelen er størst i Oslo og Akershus, og spesielt mangler det her mange drosjesjåfører, samt buss- og sporvognsførere. Det er også stor mangel på lastebil- og vogntogførere i store deler av landet, og størst mangel på arbeidskraft innen dette yrket finner vi Rogaland og Hordaland.

Eiendomsdrift og forretningsmessig tjenesteyting

Målt i antall personer er mangelen størst innen eiendomsdrift og forretningsmessig tjenesteyting. Den samlede mangelen summerer seg til 25 700 innenfor denne næringen, en nedgang på 1 500 personer fra i fjor.

Eiendomsdrift og forretningsmessig tjenesteyting er en sammensatt næringsgruppe som omfatter blant annet forskjellige typer konsulentvirksomheter og rengjøringsbedrifter. En del av mangelen på arbeidskraft må derfor ses i sammenheng med rekrutteringsproblem innen salgsrelaterte yrker, ingeniører og rengjøringspersonale. En eventuell nedgangsperiode i industri og bygg og anlegg vil også ramme denne næringen. Bedrifter som driver med utleie av arbeidskraft vil da møte lavere etterspørsel, og dermed selv ha mindre behov for å rekruttere arbeidskraft.

Offentlig forvaltning

Mangelen på arbeidskraft innen offentlig forvaltning summerer seg til 2 600 personer. Dette er en økning på 1 100 personer fra i fjor. Målt i forhold til sysselsettingen er imidlertid rekrutteringsproblemene relativt små for virksomhetene innen offentlig forvaltning.

Undervisning

Det mangler 1 100 personer innenfor undervisningssektoren, en økning på 500 personer fra i fjor. Sett i forhold til sysselsettingsnivået er det her vi finner de minste rekrutteringsproblemene. Arbeidsledigheten er imidlertid svært lav innen undervisning. Ved utgangen av april var det 1 000 personer som var registrert helt ledige med denne yrkesbakgrunnen, noe som utgjorde 0,6 prosent av arbeidsstyrken.

I likhet med tidligere års bedriftsundersøkelser, skiller

skolene seg også i år ut ved å ha små rekrutteringsproblemer. Resultatene fra bedriftsundersøkelsene viser at skolene stort sett lykkes i å rekruttere nok personell til å fylle sysselsettingsbehovet. Undersøkelsen gjennomføres imidlertid i en periode (fra begynnelsen av februar til begynnelsen av april) der få skoler har behov for å rekruttere. Dette kan bidra til for lave anslag for mangelen på arbeidskraft innen undervisningssektoren.

I årets undersøkelse fikk vi en mangel på 300 førskolelærere. Sett i forhold til sysselsettingen er dette svært lavt. Når vi også vet at det satses for å oppnå full barnehagedekning, og derfor er en stor etterspørsel etter førskolelærere, kan dette virke svært lavt. Den lave mangelen kan komme av at vi i bedriftsundersøkelsen ikke problematiserer i hvilken grad barnehagene, eller skolene, ansetter ufaglært arbeidskraft. Barnehagene vil ofte ansette barnehageassistenter dersom de ikke får førskolelærere, og vil dermed gjerne svare nei på om de har så alvorlige rekrutteringsproblemer at de har færre ansatte enn de ellers

ville hatt. Dette gjør at resultatene for undervisningssektoren ikke er helt sammenlignbare med resultatene for de andre næringene.

Helse og sosiale tjenester

Det er innen helse og sosiale tjenester vi finner den største veksten i mangelen på arbeidskraft. I årets undersøkelse mangler det 10 400 personer her, en økning på 4 300 personer fra i fjor. Målt i forhold til sysselsettingen, er imidlertid rekrutteringsproblemer innen helse og sosiale tjenester fortsatt godt under gjennomsnittet.

Arbeidsledigheten for yrker innen helse, pleie og omsorg har gått ned siden starten av 2005, og er nå på et svært lavt nivå. Ved utgangen av april 2008 var kun 0,9 prosent av arbeidsstyrken innenfor disse yrkene registrert som helt ledige. Tilgangen på ledig arbeidskraft er dermed svært begrenset, og dersom etterspørselen skulle øke til et nivå som er høyere enn det som utdannes hvert år, vil dette kunne gi betydelige rekrutteringsproblemer i årene som kommer.

Tabell 4:
Estimert mangel på arbeidskraft fordelt på næringer.

	Mangel på arbeidskraft i antall personer		NAVs stramhetsindikator		Prosentvis andel bedrifter med alvorlige rekrutteringsproblemer	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008
Jordbruk, skogbruk og fiske	1 900	2 900	5,9	8,8	12	17
Bergverksdrift og utvinning av olje og gass	1 200	1 100	3,5	2,9	24	32
Industrien	10 300	10 000	4,0	3,8	23	26
Nærings og nytelsemidler	500	800	1,0	1,6	10	15
Tekstil- og lærvarer	100	200	2,1	3,2	13	16
Trevarer	500	500	3,3	3,0	24	22
Trefordeling og grafisk	400	300	1,2	1,0	11	11
Petroleum og kjemisk produksjon	100	200	0,6	0,9	11	15
Prod. av annen industrivarer	500	700	2,2	3,0	16	23
Prod. av metallvarer	2 200	1 900	6,7	5,5	39	39
Produksjon av maskiner	5 200	4 800	8,2	7,2	40	48
Produksjon av elektronikk	900	700	4,4	3,4	29	28
Kraft- og vannforsyning	200	300	1,4	2,3	12	22
Bygg og anlegg	18 900	17 500	12,7	11,0	41	41
Varehandel	8 100	11 300	2,4	3,2	12	16
Hotell og restaurant	2 600	3 900	3,1	4,6	18	20
Transport	6 800	6 800	5,9	5,8	24	27
Kommunikasjon	800	1 300	2,1	3,1	12	16
Finans/tjenesteyting	700	1 000	1,5	2,1	14	14
Eiendomsdrift/forretningmessig tjenesteyting	27 200	25 700	11,2	9,9	25	27
Offentlig forvaltning	1 500	2 600	1,1	1,8	10	15
Undervisning	600	1 100	0,3	0,6	7	12
Helse og sosiale tjenester	6 100	10 400	1,3	2,2	9	14
Andre sosiale og personlige tjenester	1 400	2 900	1,7	3,5	9	13
I alt	88 300	98 800	3,8	4,0	17	21

KILDE: NAVS BEDRIFTSUNDERSØKELSE

Tabell 5:

Estimert mangel på arbeidskraft fordelt på næringer og regioner.

	Østf/ Vestf/ Telem	Oslo/ Akers	Hedm/ Oppl/ Busk	Agder- fylk/ Rogal	Hord/ S&F/ M&R	Trøn- de- lag	Nord- Norge	Hele landet
Jordbruk,skogbruk og fiske	250	250	450	800	550	250	350	2 900
Bergverksdrift og utvinning av olje og gass	-	50	50	700	200	50	50	1 050
Industrien	1 200	950	1 200	2 800	2 700	500	750	10 050
Nærings- og nytelsesmidler	50	100	100	150	200	50	150	800
Tekstil- og lærvarer	-	-	-	-	50	-	50	150
Trevarer	50	50	100	100	50	50	50	500
Treforedling og grafisk	50	100	50	50	50	-	-	300
Petroleum og kjemisk produksjon	-	50	-	50	50	-	-	150
Prod. av annen industrivarer	50	100	100	100	200	50	50	650
Prod.av metallvarer	350	100	200	550	450	100	150	1 950
Produksjon av maskiner	450	300	500	1 650	1 550	200	200	4 850
Produksjon av elektronikk	150	150	150	100	100	50	50	700
Kraft- og vannforsyning	-	50	50	50	100	50	50	350
Bygg og anlegg	1 900	3 800	2 150	3 200	3 450	1 000	1 950	17 500
Varehandel	1 250	3 000	1 500	2 050	1 850	600	1 100	11 300
Hotell og restaurant	300	1 200	450	700	600	200	400	3 850
Transport	550	2 050	600	1 100	1 350	350	850	6 800
Kommunikasjon	100	600	100	200	150	50	100	1 300
Finans/tjenesteyting	50	400	100	150	150	50	50	950
Eiendomsdrift/forretningsmessig tjenesteyting	2 200	9 650	2 000	4 750	3 900	1 300	1 800	25 650
Offentlig forvaltning	200	600	250	400	550	150	350	2 600
Undervisning	100	250	100	200	200	50	150	1 100
Helse og sosiale tjenester	900	2 650	1 200	1 700	2 050	600	1 300	10 450
Andre sosiale og og personlige tjenester	300	1 000	250	450	300	250	300	2 900
I alt	9 300	26 500	10 500	19 200	18 200	5 500	9 600	98 800

KILDE: NAVS BEDRIFTSUNDERSØKELSE

Tabell 6:

Stramhetsindikatoren. Resultatene fordelt på næringer og regioner.

	Østf/ Vestf/ Telem	Oslo/ Akers	Hedm/ Oppl/ Busk	Agder- fylk/ Rogal	Hord/ S&F/ M&R	Trøn- de- lag	Nord- Norge	Hele landet
Jordbruk,skogbruk og fiske	7,0	10,8	8,1	10,9	9,4	5,8	9,3	8,8
Bergverksdrift og utvinning av olje og gass	2,8	4,1	5,3	2,7	3,2	2,0	4,9	2,9
Industrien	2,8	2,4	3,2	5,5	4,6	2,4	4,6	3,8
Nærings- og nytelsesmidler	0,9	1,1	1,5	2,1	2,2	0,9	2,2	1,6
Tekstil- og lærvarer	3,2	4,6	1,3	2,3	3,2	1,1	8,2	3,2
Trevarer	2,2	5,5	2,3	2,5	3,1	3,4	6,8	3,0
Treforedling og grafisk	0,6	1,0	1,4	1,5	0,9	0,7	1,1	1,0
Petroleum og kjemisk produksjon	0,4	0,7	1,1	1,7	1,4	1,6	0,8	0,9
Prod. av annen industrivarer	2,2	3,9	2,4	3,5	3,1	2,0	4,9	3,0
Prod.av metallvarer	5,0	5,1	4,8	6,9	5,1	3,9	7,0	5,5
Produksjon av maskiner	8,4	5,0	5,2	8,4	7,1	5,3	11,9	7,2
Produksjon av elektronikk	2,6	3,4	4,7	3,3	3,8	2,0	6,0	3,4
Kraft- og vannforsyning	0,7	1,7	2,2	3,2	3,0	2,1	2,1	2,3
Bygg og anlegg	8,6	10,8	10,1	13,5	13,0	7,1	12,5	11,0
Varehandel	2,7	2,7	3,6	4,4	3,6	2,3	4,1	3,2
Hotell og restaurant	3,3	4,8	4,3	5,1	4,9	3,1	5,5	4,6
Transport	5,3	5,6	6,7	6,5	5,5	4,5	6,4	5,8
Kommunikasjon	2,9	3,2	2,6	3,8	3,0	2,0	3,2	3,1
Finans/tjenesteyting	2,2	2,0	2,7	2,6	2,1	1,1	2,2	2,1
Eiendomsdrift/forretningsmessig tjenesteyting	9,1	8,7	9,5	14,4	11,5	6,5	12,8	9,9
Offentlig forvaltning	1,3	1,3	1,6	2,5	2,9	1,2	1,9	1,8
Undervisning	0,5	0,6	0,6	0,8	0,6	0,3	0,7	0,6
Helse og sosiale tjenester	1,5	2,5	1,9	2,8	2,5	1,4	2,6	2,2
Andre sosiale og og personlige tjenester	3,4	3,3	2,8	4,5	2,5	4,0	4,6	3,5
I alt	3,0	5,0	3,5	6,0	4,6	2,8	4,3	4,3

KILDE: NAVS BEDRIFTSUNDERSØKELSE

REKRUTTERINGSPROBLEM FORDELT PÅ YRKER

I bedriftsundersøkelsen har vi bedt bedriftene oppgi innenfor hvilke yrker de har så store rekrutteringsproblemer at de har færre ansatte enn de ellers ville hatt. De er også bedt om å oppgi hvor mange ansatte dette dreier seg om. Ved hjelp av svarene på dette spørsmålet beregnes mangelen innenfor de enkelte yrkene.

Tabell 7 viser mangel på arbeidskraft innenfor de yrkesgruppene der mangelen på arbeidskraft er størst. Det foreligger ikke beregninger for alle yrkesgrupper. Dette fordi mangelen på arbeidskraft ikke kan estimeres innenfor yrker der det kun er et fåtall bedrifter i utvalget som har oppgitt mangel på arbeidskraft. I de fleste slike tilfeller må vi forvente at et fåtall observasjoner i utvalget reflekterer markedsforholdene, det vil si at det er lav mangel innenfor yrket. I andre tilfeller vil likevel et fåtall observasjoner kunne summere seg til et betydelig antall personer. Det kan derfor være mangel på arbeidskraft innenfor en yrkesgruppe selv om yrket ikke er oppført i tabell 7.

Tabell 8 viser den relative mangelen på arbeidskraft fordelt på yrkesgrupper. Det absolutte tallet over mangel på arbeidskraft vil ha sammenheng med hvor stor yrkesgruppen er, mens det relative tallet vil ta hensyn til ulik størrelse på yrkesgruppene. Den relative mangelen er presentert i form av en stramhetsindikator (se egen ramme tidligere i artikkelen). Eksempelvis kan en mangel på 1 500 platearbeidere være like virksomhetskritisk som en mangel på 2 550 sveisere, ettersom arbeidsstyrken for den siste gruppen er langt større. Vi ser derfor også på forholdstallet mellom mangelen på arbeidskraft og antall sysselsatte i yrkene og benevner dette som stramhetsindikatoren.

I spørsmålet som avdekker mangel, bes bedriftene ta stilling til om rekrutteringsproblemer er av en slik art at man har færre ansatte enn man ellers ville hatt. Innenfor enkelte yrker kan det benyttes ufaglært arbeidskraft uten at dette i bedriftsundersøkelsen blir registrert som et alvorlig rekrutteringsproblem. På den annen side vil enkelte arbeidsgivere ønske seg ansatte med kompetanse utover det som er normalt innenfor en yrkesgruppe.

Den enkelte virksomhet rapporterer kun om mangel på arbeidskraft, ikke overskudd av arbeidskraft. Dette betyr at dersom en bedrift mangler 10 snekkere og en annen bedrift har et overskudd på 10 snekkere, så vil summen av dette bli et udekket behov på arbeidskraft på 10 snekkere. Den estimerte mangelen på 98 800 personer representerer derfor et bruttotall på udekket behov for arbeidskraft. I en viss utstrekning blir dette dekket opp av den løpende tilgangen av arbeidskraft over tid.

Økt mangel på helsepersonell

Etter flere år med svært lav mangel på helse- og omsorgs-

personell har vi de siste to årene sett en klar økning i mangelen for disse yrkene. I årets undersøkelse er det avdekket en mangel på 2 500 omsorgsarbeidere og hjelpepleiere. I 2006 manglet det kun 800 personer i denne yrkesgruppen. Også for sykepleiere, vernepleiere og leger ser vi en økt mangel i årets bedriftsundersøkelse. Til tross for den økte mangelen innen helse-, pleie- og omsorgsyrker er fortsatt stramhetsindikatoren lav for disse yrkene.

Stor mangel på industriarbeidere

De siste årene har det vært en kraftig økning i mangelen på industriarbeidere. I årets undersøkelse er mangelen noe lavere enn den var i fjor, men fortsatt på et svært høyt nivå. Det er fortsatt stor mangel på personer med yrker som kopper- og blikkslagere (1 100), platearbeidere (1 500), sveisere (2 550) og ulike typer operatører. For flere av yrkene er likevel mangelen noe lavere eller på nivå med fjorårets undersøkelse. Uten den store arbeidsinnvandringen ville trolig mangelen på arbeidskraft vært enda større innen disse yrkene.

Vanskelig å rekruttere instrumentmakere og -reparatører

Også i år har arbeidsgiverne problemer med å rekruttere instrumentmakere og – reparatører. I denne yrkesgruppen inngår blant annet urmakere, ortopediteknikere og tannteknikere. I 2007 var mangelen på 650 personer, mens den i år er på 600 personer. Sett i forhold til sysselsettingen indikerer dette et stramt arbeidsmarked, og at virksomheter som har behov for instrumentmakere og – reparatører kan ha problemer med rekrutteringen.

Fortsatt stor mangel på arbeidere innen bygg og anlegg

Mangelen på arbeidskraft for bygge- og anleggsyrker økte sterkt fra 2006 til 2007, og er i årets undersøkelse omtrent på nivå med fjoråret. Målt i absolutte tall er mangelen også i år størst for tømrere, hvor det mangler 4 700 personer. Også for elektrikere (4 000), rørleggere (3 150) og snekkere (3 000) er det stor mangel på arbeidskraft.

Ser vi mangelen i forhold til antallet sysselsatte, er det imidlertid for betong- og grunnarbeidere at vi har det strammeste arbeidsmarkedet. Her mangler det nå omtrent 30 personer for hver 100 sysselsatte bedriftene har.

Stor mangel på transportmedarbeidere

Den absolutte mangelen på arbeidskraft er størst blant bil, drosje- og varebilførere. Bedriftene mangler i år 5 000 personer innenfor disse yrkene. Også for buss- og sporvognførere er mangelen noe høyere i årets undersøkelse enn den var i fjor. Over halvparten av mangelen på buss- og sporvognførere er i Oslo og Akershus.

For lastebil- og vogntogførere har mangelen gått noe ned fra fjorårets undersøkelse. Det mangler imidlertid fortsatt 3 450 personer, som er langt over nivået fra 2006.

Tabell 7:

Estimert mangel på arbeidskraft for utvalgte yrker. Sortert etter antall personer som bedriftene mangler.

STYRK	STILLING	2007	2008	STYRK	STILLING	2007	2008
8321	Bil-, drosje- og varebilførere	4800	5000	4114	Kontormedarbeidere	0	850
7125	Tømrere	4000	4700	8213	Maskinarbeidere	800	850
7241	Elektrikere, elektronikere o.l	2900	4000	7234	Motormekanikere	600	800
8323	Lastebil- og vogntogførere	3900	3450	7231	Bilmekanikere	750	800
7134	Rørleggere og VVS-montører	2750	3150	7141	Malere og byggtapetsere	750	800
7421	Snekkere	2500	3000	3349	Andre yrker innen undervisning og pedagogisk arbeid	0	800
5221/	Butikkmedarbeidere			7121	Murere m.fl.	950	750
5223	og lignende/Selgere (detalj)	2600	2700	8211	Operatører innen metallvareproduksjon	300	750
7212	Sveisere	2700	2550	8224	Operatører innen plastfag og plastproduksjon	600	750
5132	Omsorgsarbeidere og hjelpepleiere	1700	2500	6101/			
8331	Anleggsmaskinførere	1900	2350	9210	Gårdbrukere m.fl.	550	600
5141	Frisører, kosmetologer o.l.	800	2100	7311	Instrumentmakere og -reparatører	650	600
2130	Systemutviklere og programmerere	2350	2000	3112	Elkraftingeniører og -teknikere	400	600
3231	Sykepleiere	1450	1900	7142	Overflatebehandlere og lakkerere	1100	550
5122	Kokker	1500	1900	9132	Rengjøringspersonale i bedrifter o.l.	650	550
7237	Industrimekanikere	1650	1650	2221	Leger	350	550
3111	Bygningsingeniører og -teknikere	1600	1600	3232	Vernepleiere	200	550
3119	Andre ingeniører og teknikere	2350	1550	2541	Sosial- og siviløkonomer	600	550
4121	Økonomimedarbeidere og revisjonsassistenter	600	1550	3120	Dataingeniører og -teknikere	250	500
9151	Bud o.l.	1900	1500	2141	Sivilarkitekter, by- og trafikkplanleggere	400	500
7214	Platearbeidere	1450	1500	2545	Psykologer	250	450
5123	Hovmestere, servitører og barkeepere	950	1450	2142	Sivilingeniører (bygg og anlegg)	650	450
3116	Ingeniører og teknikere innen olje, bergverk og metallurgi	1600	1350	8141	Operatører innen produksjon og videreforedling av trelastprodukter	550	450
3412	Forsikringskonsulenter	1300	1100	3450	Polititjenestemenn	350	400
7129	Anleggsgartnere	1200	1100	3415	Tekniske og kommersielle salgsrepresentanter	0	400
7213	Kopper- og blikkslagere	1550	1100	5131	Barne- og ungdomsarbeidere o.l.	0	400
8322	Buss- og sporvognførere	750	1050	7244	Energimontører	250	400
3113	Elektronikk- og telekommunikasjonsingeniører og -teknikere	700	1000	7242	Service- og telemontører	0	400
3114	Maskiningeniører og -teknikere	1500	1000	4131	Lagermedarbeidere og materialforvaltere	400	350
7122	Betong- og grunnarbeidere (bygg)	650	950	3475	Idrettsutøvere og -trenere	500	350
3433	Revisorer (ikke statsautoriserte) og regnskapsførere	800	900	2145	Sivilingeniører (maskin- og marinteknikk)	0	350
9133	Kjøkken- og anretningsassistenter	450	850				
5224	Selgere (engros)	1000	850				

STYRK	STILLING	2007	2008
3419	Markedsførings- og reklamekonsulenter	400	350
5163	Vaktmestere o.l.	0	350
2147	Sivilingeniører (geofag, petroleumsteknologi, metallurgi o.l.)	400	350
7243	Automatikere, tavlemontører, viklere og transformator-montører	800	300
7412	Bakere og konditorer	0	300
2114	Geologer og geofysikere	500	300
7124	Forskalingsnekkere	450	300
8341	Dekksmannskap (skip)	600	300
3320	Førskolelærere	0	300
9310	Hjelpere arbeidere innen bygg, anlegg, vedlikehold o.l.	350	300
4142	Postbud og -sorterere	0	300
3142	Dekksoffiserer og loser	1250	250
3310	Grunnskolelærere	450	250

STYRK	STILLING	2007	2008
4222	Resepsjonister og opplysningsmedarbeidere	0	250
2230	Spesialsykepleiere og jordmødre	150	250
8212	Verktøymakere o.l.	350	250
2144	Sivilingeniører (elektronikk og telekommunikasjon)	500	250
7235	Automatikkmechanikere	0	200
8332	Kran- og heisførere ol.	0	200
8159	Operatører innen annen kjemisk prosessindustri	0	150
7350	Tekniske tegnere	0	150
2320	Lektorer og adjunkter i videregående skole	0	100
3341	Yrkesfaglærere og faglærere i videregående skole	250	100
2310	Universitets- og høyskolelektorer/-lærere	400	100

KILDE: NAVs BEDRIFTSUNDERSØKELSE

Tabell 8:

Estimert mangel på arbeidskraft fordelt på yrker. I antall personer og stramhetsindikator. Sortert etter stramhetsindikator.

STYRK	STILLING	Mangel på arbeidskraft i antall personer	Stramhetsindikator
7234	Motormekanikere	800	39,6 %
7213	Kopper- og blikkslagere	1100	34,1 %
7122	Betong- og grunnarbeidere (bygg)	950	32,7 %
7129	Anleggsgartnere	1100	30,6 %
9151	Bud o.l.	1500	28,0 %
7214	Platearbeidere	1500	27,1 %
7311	Instrumentmakere og -reparatører	600	25,9 %
7212	Sveisere	2550	24,5 %
8321	Bil-, drosje- og varebilførere	5000	23,0 %
8213	Maskinarbeidere	850	21,2 %
7134	Rørleggere og VVS-montører	3150	19,7 %
7421	Snekkere	3000	18,2 %
8212	Verktøymakere o.l.	250	16,5 %
3119	Andre ingeniører og teknikere	1550	16,2 %
3116	Ingeniører og teknikere innen olje, bergverk og metallurgi	1350	14,1 %
8224	Operatører innen plastfag og plastproduksjon	750	14,0 %
7142	Overflatebehandlere og lakkerere	550	14,0 %
7121	Murere m.fl.	750	14,0 %
8141	Operatører innen produksjon og videreforedling av trelastprodukter	450	13,5 %
8323	Lastebil- og vogntogførere	3450	13,2 %
8331	Anleggsmaskinførere	2350	13,0 %
7243	Automatikere, tavlemontører, viklere og transformormontører	300	12,0 %
7241	Elektrikere, elektronikere o.l	4000	11,5 %
3114	Maskiningeniører og -teknikere	1000	11,5 %
2145	Sivilingeniører (maskin- og marinteknikk)	350	11,2 %
8211	Operatører innen metallvareproduksjon	750	11,0 %
5141	Frisører, kosmetologer o.l.	2100	10,9 %
3412	Forsikringskonsulenter	1100	10,5 %
7141	Malere og byggtapetserere	800	10,2 %
3111	Bygningsingeniører og -teknikere	1600	10,1 %
7237	Industrimekanikere	1650	10,1 %
3113	Elektronikk- og telekommunikasjonsingeniører og -teknikere	1000	9,9 %
7125	Tømrere	4700	9,9 %
7244	Energimontører	400	9,7 %
3112	Elkraftingeniører og -teknikere	600	9,5 %
7412	Bakere og konditorer	300	9,3 %
4121	Økonomimedarbeidere og revisjonsassistenter	1550	9,2 %
2114	Geologer og geofysikere	300	9,2 %
8341	Dekksmannskap (skip)	300	9,1 %
2142	Sivilingeniører (bygg og anlegg)	450	8,9 %
7235	Automatikkmekanikere	200	8,7 %
9310	Hjelpearbeidere innen bygg, anlegg, vedlikehold o.l.	300	8,5 %

STYRK	STILLING	Mangel på arbeidskraft i antall personer	Stramhetsindikator
8322	Buss- og sporvognførere	1050	8,5 %
2545	Psykologer	450	8,2 %
2141	Sivilarkitekter, by- og trafikkplanleggere	500	7,6 %
5122	Kokker	1900	7,4 %
7242	Service- og telemontører	400	7,0 %
2130	Systemutviklere og programmerere	2000	7,0 %
3232	Vernepleiere	550	6,8 %
7124	Forskalingsnekkere	300	6,8 %
2147	Sivilingeniører (geofag, petroleumsteknologi, metallurgi o.l.)	350	6,8 %
8332	Kran- og heisførere ol.	200	6,7 %
2541	Sosial- og siviløkonomer	550	6,5 %
2144	Sivilingeniører (elektronikk og telekommunikasjon)	250	6,4 %
5123	Hovmestere, servitører og barkeepere	1450	6,2 %
3349	Andre yrker innen undervisning og pedagogisk arbeid	800	6,0 %
3450	Polititjenestemenn	400	5,8 %
7350	Tekniske tegnere	150	4,6 %
7231	Bilmekanikere	800	4,3 %
9133	Kjøkken- og anretningsassistenter	850	4,3 %
8159	Operatører innen annen kjemisk prosessindustri	150	4,3 %
3142	Dekksoffiserer og loser	250	3,9 %
3475	Idrettsutøvere og -trenere	350	3,9 %
3231	Sykepleiere	1900	3,4 %
5132	Omsorgsarbeidere og hjelpepleiere	2500	3,2 %
2221	Leger	550	3,1 %
5224	Selgere (engros)	850	2,9 %
3419	Markedsførings- og reklamekonsulenter	350	2,3 %
4142	Postbud og -sorterere	300	2,0 %
3433	Revisorer (ikke statsautoriserte) og regnskapsførere	900	2,0 %
4222	Resepsjonister og opplysningsmedarbeidere	250	1,9 %
4114	Kontormedarbeidere	850	1,8 %
3415	Tekniske og kommersielle salgsrepresentanter	400	1,7 %
3120	Dataingeniører og -teknikere	500	1,5 %
5163	Vaktmestere o.l.	350	1,4 %
5221/ 5223	Butikkmedarbeidere og lignende/Selgere (detalj)	2700	1,4 %
6101/ 9210	Gårdbrukere m.fl.	600	1,3 %
2230	Spesialsykepleiere og jordmødre	250	1,3 %
3320	Førskolelærere	300	1,3 %
4131	Lagermedarbeidere og materialforvaltere	350	1,1 %
9132	Rengjøringspersonale i bedrifter o.l.	550	0,9 %
3341	Yrkesfaglærere og faglærere i videregående skole	100	0,9 %
2320	Lektorer og adjunker i videregående skole	100	0,5 %
5131	Barne- og ungdomsarbeidere o.l.	400	0,5 %
2310	Universitets- og høyskolelektorer/-lærere	100	0,5 %
3310	Grunnskolelærere	250	0,3 %

KILDE: NAVs BEDRIFTSUNDERSØKELSE

Metodisk vedlegg

I bedriftsundersøkelsen trekkes et utvalg av bedrifter fra Bedrifts- og foretaksregisteret (Enhetsregisteret). Utvalget trekkes tilfeldig, men alle bedrifter med mer enn 400 ansatte er med i utvalget. I tillegg er alle bedrifter med mer enn 100 ansatte i næringene offentlig forvaltning, undervisning, helse- og sosialtjenester og andre sosiale og personlige tjenester med i utvalget. Dette fordi dette ofte er bedrifter som skiller seg fra andre, som for eksempel sykehus, når det gjelder hvilke yrker de etterspør.

Størrelsen på utvalget er bestemt slik at det skal sikres representativitet på alle næringer (2-sifret NACE) innenfor hvert fylke. Dette innebærer stor variasjon i antall bedrifter mellom de ulike næringene. Det trekkes et utvalg som med 90 prosent sannsynlighet skal fastslå et punktstimat som ligger innenfor et konfidensintervall på 10 prosent for et ja/nei-spørsmål.

Det stilles i alt seks spørsmål i undersøkelsen. De uttrukne bedriftene blir bedt om å svare, enten postalt, ved bedriftsbesøk, eller telefonisk. Den vanligste innsamlingsmetoden er postale henvendelser. Spørsmålene i undersøkelsen gir anslag på bedriftenes sysselsettingsforventninger for det kommende året, og om bedriften har rekrutteringsproblem innenfor spesifikke yrker.

I de tilfellene der resultatene på landsbasis skal presenteres i form av andeler, og ikke absoluttverdier, vektet resultatene. Et eksempel på en slik problemstilling er kartlegging av andel bedrifter som forventer sysselsettingsvekst i det kommende år. Ettersom næringene varierer i størrelse er det nødvendig å tildele de store næringene mer

vekt enn de små. Vektingen konstrueres ut fra forholdet mellom antall bedrifter i næringen og antall bedrifter totalt. Dersom resultatene presenteres på fylkesnivå vektet ikke resultatene. Ettersom utvalget er overrepresentert av store bedrifter må resultatene innenfor hver næring og hvert fylke vektet også i forhold til andelen små og store bedrifter i populasjonen.

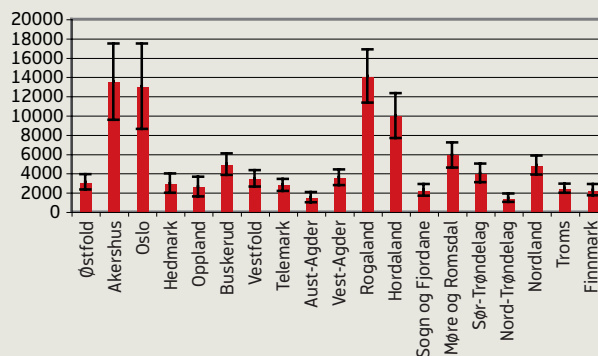
Mangel på arbeidskraft estimeres ved hjelp av en modell som tar hensyn til bedriftenes geografiske kjennetegn, næringsvise kjennetegn, antall ansatte og observert mangel. Resultatet brukes til å predikere mangelen på arbeidskraft i de bedriftene som ikke ble tatt inn i utvalget.

Det vil knytte seg usikkerhet til disse estimatene. Jo mer detaljert kjennetegn det søkes på, dess større er usikkerheten knyttet til estimatet. For eksempel er det større usikkerhet knyttet til estimatene for mangel i Finnmark enn det vil være for hele landet. Dette fordi det her er færre bedrifter, og estimatet blir dermed mer følsomt dersom en bedrift oppgir svært høy mangel i forhold til de andre.

NAV har beregnet konfidensintervall for estimert mangel på arbeidskraft. Den faktiske mangel vil med 95 prosent sannsynlighet ligge innenfor de respektive konfidensintervallene som er presentert i figurene under. Nederste mulige grense for et konfidensintervall kan ikke være lavere enn observert mangel i utvalget.

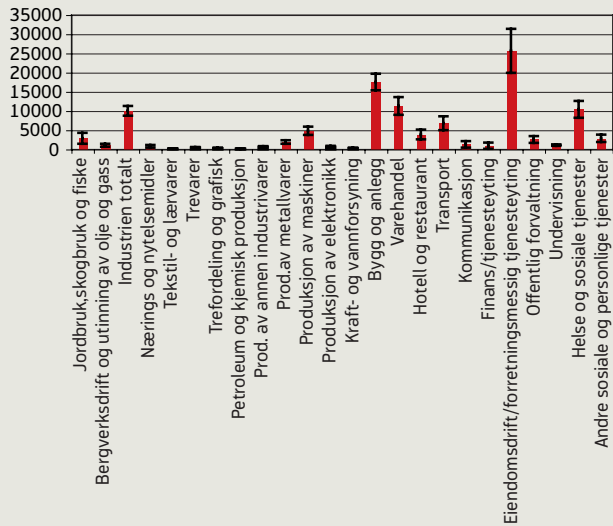
Arbeids- og velferdsdirektoratet kan kontaktes dersom det ønskes mer utdypende informasjon om estimering av mangel på arbeidskraft og beregning av konfidensintervaller.

Figur 1:
Estimert mangel på arbeidskraft med konfidensintervaller. Regionale resultater.

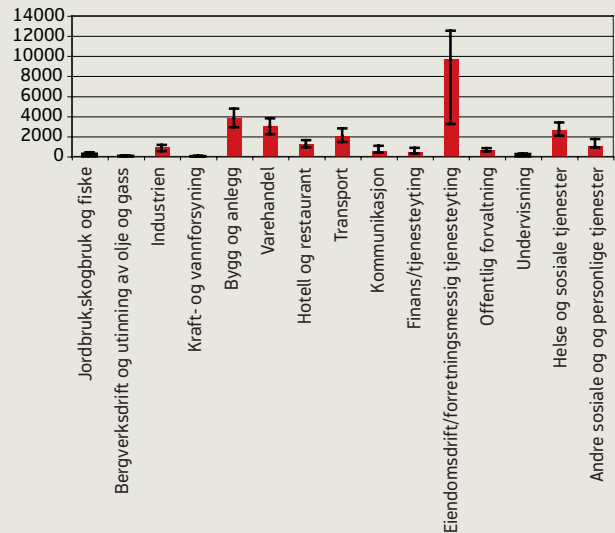
KILDE: ARBEIDS- OG VELFERDSDirektoratET

Figur 2:
Estimert mangel på arbeidskraft med konfidensintervaller. Næringsvise resultater for hele landet.

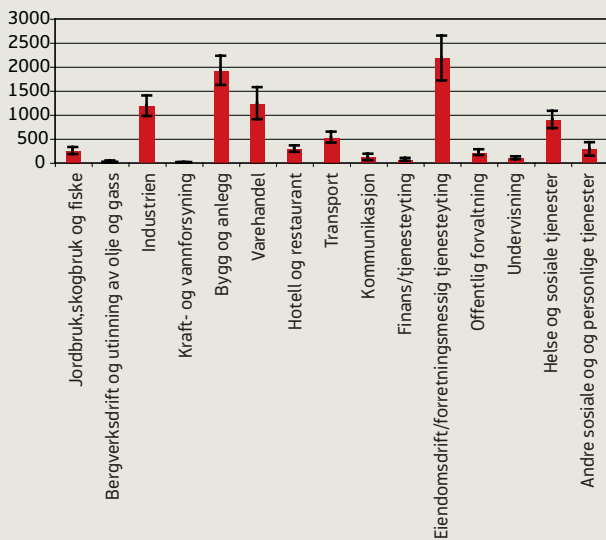
KILDE: ARBEIDS- OG VELFERDSDirektoratET

Figur 4:
Estimert mangel på arbeidskraft med konfidensintervaller. Næringsvise resultater for Oslo og Akershus.

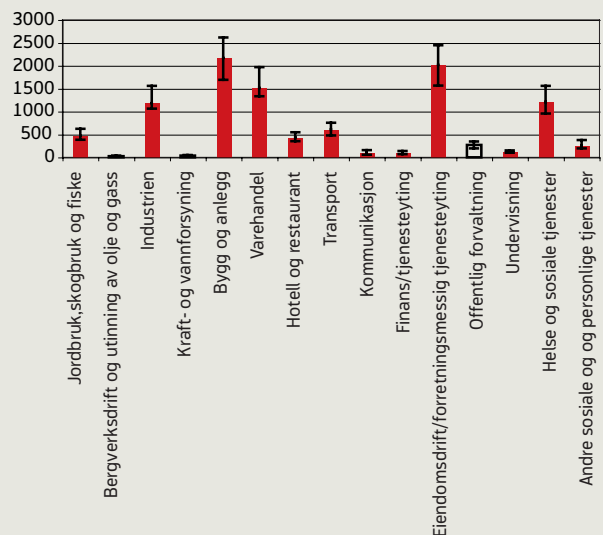
KILDE: ARBEIDS- OG VELFERDSDirektoratET

Figur 3:
Estimert mangel på arbeidskraft med konfidensintervaller. Næringsvise resultater for Østfold, Vestfold og Telemark.

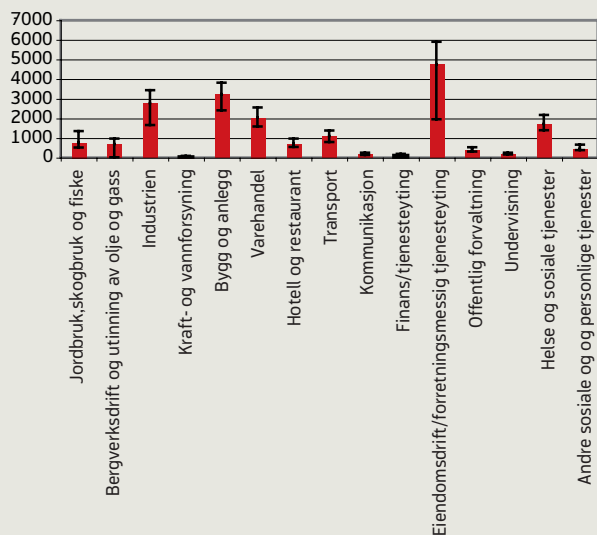
KILDE: ARBEIDS- OG VELFERDSDirektoratET

Figur 5:
Estimert mangel på arbeidskraft med konfidensintervaller. Næringsvise resultater for Hedmark, Oppland og Buskerud.

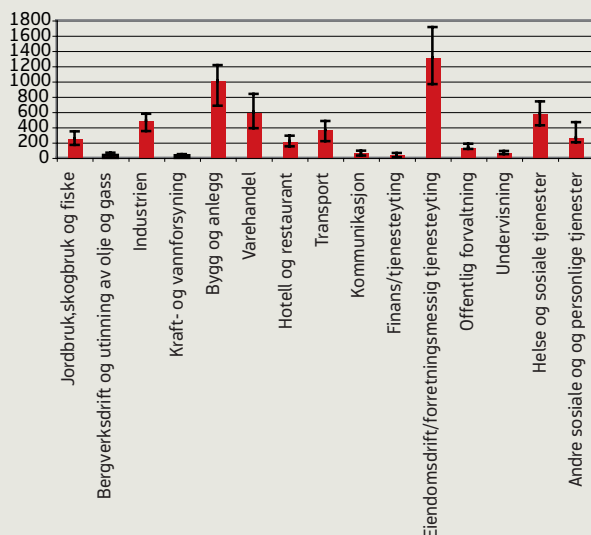
KILDE: ARBEIDS- OG VELFERDSDirektoratET

Figur 6:
Estimert mangel på arbeidskraft med konfidensintervaller. Næringsvise resultater for Agderfylkene og Rogaland.

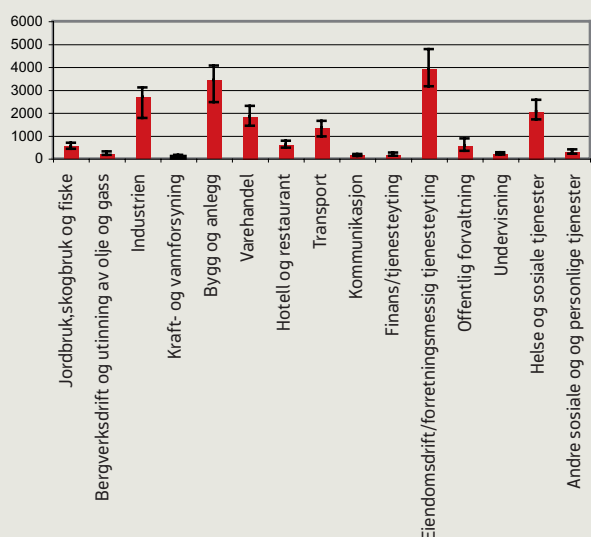
KILDE: ARBEIDS- OG VELFERSDIREKTORATET

Figur 8:
Estimert mangel på arbeidskraft med konfidensintervaller. Næringsvise resultater for Trøndelagsfylkene.

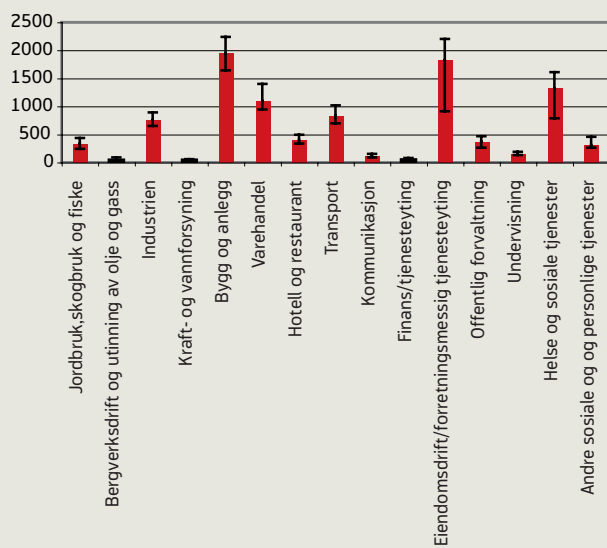
KILDE: ARBEIDS- OG VELFERSDIREKTORATET

Figur 7:
Estimert mangel på arbeidskraft med konfidensintervaller. Næringsvise resultater for Hordaland, Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal.

KILDE: ARBEIDS- OG VELFERSDIREKTORATET

Figur 9:
Estimert mangel på arbeidskraft med konfidensintervaller. Næringsvise resultater for Nord-Norge.

KILDE: ARBEIDS- OG VELFERSDIREKTORATET